

Hyvinvointia Varian opiskelijoille

- opiskeluhuoltosuunnitelma

27.5.2014

Sisällys

1.	Johdanto.....	2
2.	Opiskeluhoolto Variassa	2
2.1	Opiskeluhoollon viitekehyksenä sivistystoimen arvolinjaukset	3
2.2	Opiskeluhooltotyön eettiset periaatteet	3
2.3	Huolen vyöhykkeistömalli opiskeluhoollon työn pohjana	4
3.	Opiskeluhoollon tarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut	5
4.	Opiskeluhooltotyön rakenteet ja organisointi	6
4.1	Opiskeluhoollon ohjausryhmä	6
4.2	Varian yhteisöllinen hyvinvointiryhmä YHR	6
4.3	Asiantuntijaryhmät.....	6
5.	Yhteisöllinen ja ennaltaehkäisevä opiskeluhoolto.....	7
6.	Yksilökohtainen opiskeluhoolto	12
7.	Opiskeluhoollon kertomukset.....	17
8.	Henkilöstön tehtävät ja työnjako opiskeluhyvinvoinnissa	17
8.1	Kaikille kuuluvat tehtävät	17
8.2	Rehtori.....	18
8.3	Opetuslajohtaja	18
8.4	Opettaja.....	18
8.5	Ryhmänohjaaja	18
8.6	Opinto-ohjaaja	18
8.7	Eritysisopettaja	18
8.8	Terveystenhoitaja	19
8.9	Lääkäri.....	19
8.10	Psykologi.....	19
8.11	Kuraattori.....	20
8.12	Nuorisotyöntekijä.....	20
9.	Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.....	20
10.	Opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	22
11.	Opiskeluhooltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta.....	22

Liite 1 Opiskelijan auttamisprosessi Variassa huolen vyöhykkeistöä soveltaen

Liite 2: Tietosuoja ja salassapito

1. Johdanto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) sekä lain mukaiset opiskeluhoitoa koskevat uudet valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet tulevat voimaan 1.8.2014. Laki koskee perusopetuslain (628/1998), lukiolain (629/1998) sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaisia oppilaita ja opiskelijoita. Toisen asteen koulutuksen osalta laki ei koske aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti opiskelevia, ammatillisen koulutuksen yksityisopiskelijoita eikä ammatillista aikuiskoulutusta koskevan lain mukaisia opiskelijoita.

Lain mukaan paikallisella tasolla opiskeluhoitoon suunnittelua ja toteuttamista Variassa ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat:

- 1) Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (HYVIS), johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus
- 2) Varian opetussuunnitelman yhteiseen osaan sisältyvä kuvaus opiskelijahuollosta sekä
- 3) Varian kaikkien toimipisteiden yhteinen opiskeluhoitosuunnitelma

Tämä opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu Varian opiskeluhoitoon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä henkilöstön, kuraattoreiden, terveydenhoitajien ja opiskelijoiden kanssa. Suunnitelmassa on huomioitu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on päivitetty.

Yhteys Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (HYVIS)

Lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ssä tarkoitettuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattu:

- 1) opiskeluhoitoon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet;
- 2) arvio opiskeluhoitoon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta;
- 3) toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja opiskelijoiden varhaista tukea;
- 4) tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhoitoon laadunarvioinnista.

Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma HYVIS tarkistetaan vuosittain. HYVIS toteutetaan taloussuunnitelman puitteissa ja päivitetään kerran valtuustokaudessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyy päivitetyn suunnitelman ja seuraa sen toteutumista vuosittain.

HYVIS on internet-sivusto (www.vantaanhyvis.fi). Sivut koostuvat kuudesta osasta, joissa kuvataan

- 1) kunnassa tarjolla olevia palveluja
- 2) toimenpiteitä eli hyviä tekoja
- 3) ehkäisevää lastensuojelua
- 4) lapsi ja perhekohtaista lastensuojelua
- 5) suunnitelman työstöä ja seurantaa sekä
- 6) suunnitelmaa osana kaupungin hyvinvointityötä

2. Opiskeluhoito Variassa

Opiskeluhyvinvointi perustuu keskeisesti Varian perustehtävään, opetus- ja kasvatustehtävään. Hyvinvointi pohjautuu opiskelijan ja opettajan vuorovaikutukseen sekä opiskeluyhteisön myönteiseen ilmapiiriin ja toisten huomioimiseen. Opettajalla on ensisijainen rooli opiskelijan ongelmien havaitsemisessa ja ongelmiin puuttumisessa jo varhaisessa vaiheessa.

sa. Opiskeluhyvinvoinnin tavoitteet otetaan huomioon alakohtaisesti myös opetussuunnitelman tutkintokohtaisissa osissa.

Opiskeluhuollon tehtävänä on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja pyrkiä ehkäisemään ongelmien syntymistä. Tavoitteena on myös edistää opiskeluympäristön ja opiskeluyhteisön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja Varian henkilöstön välistä yhteistyötä. Opiskeluhuollolla turvataan opiskeluhoitopalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu sekä varhainen tuki sitä tarvitseville. Opiskeluhuollon toteuttaminen on kaikkien Variassa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä.

Terveystenhuoltolaki velvoittaa kunnan järjestämään opiskeluterveydenhuollon palvelut, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki velvoittaa psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen. Opiskelijalle annetaan tieto heti opiskelun alkaessa käytettävissä olevista terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista. Tarvittaessa opiskelija ohjataan hakeutumaan näihin palveluihin.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki on edellyttänyt Opetushallitukselta muutoksia opetussuunnitelman perusteisiin. Opetussuunnitelman perusteiden pohjalta on tehty muutoksia Varian opetussuunnitelman yhteiseen osaan. Lisäksi on laadittu tämä opiskeluhoitosuunnitelma avuksi lain käytäntöön soveltamisessa.

Variassa opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen ammatilaisten monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

2.1 Opiskeluhuollon viitekehyksenä sivistystoimen arvolinjaukset

Vantaan toisen asteen oppilaitosten opiskelijahuollon tavoitteet ja henkilökunnan työskentely perustuvat uuden lain lisäksi Vantaan sivistystoimen visioon, toiminta-ajatukseen ja arvoihin. Visiona on, että Vantaa on kasvuun, oppimiseen, uudistumiseen ja sivistykseen luottava lasten, nuorten ja aikuisten yhteisöllinen kotikaupunki. Tarkoituksena on osaavan henkilöstön ja laadukkaiden kasvu- ja oppimisympäristöjen avulla edistää asukkaiden oppimista ja sivistystä oikeudenmukaisesti ja vuorovaikutteisesti.

Sivistystoimen arvot ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys.

2.2 Opiskeluhoitotyön eettiset periaatteet

Valtakunnallisen Varhaisen puuttumisen -verkoston (VARPU) laatimia varhaisen puuttumisen eettisiä periaatteita voidaan pitää opiskeluhoitotyötä ohjaavina periaatteina myös Vantaan oppilaitosten opiskeluhoitotyössä. Varpu-verkosto perustettiin syksyllä 2004 jatkamaan Sosiaali- ja terveysministeriön koordinoiman valtakunnallisen Varpu-hankkeen työtä (www.varpu.fi).

Toiminnan eettisiä periaatteita ovat muun muassa:

Otetaan oma vastuu

Jokaisella on inhimillinen vastuu sekä itsestään että lähimmäisistään. Heräävään huoleen on puututtava varhain, omaa vastuuta ei tule sysätä toisille. Vastuu varhaiseen puuttumiseen on sillä, jolla huoli herää.

Otetaan huolet puheeksi

Jokaisella on velvollisuus ottaa huolensa puheeksi kunnioittavasti - siellä, missä ne ilmenevät ja silloin kun ne ilmenevät. Kunnioittava puheeksi ottaminen tähtää yhteistyöhön. Syyttely ei edistä yhteistyötä.

Tuetaan osallisuutta

Yhteistyö edellyttää vuoropuhelua. On tärkeää kuunnella ja tulla kuulluksi. On vältettävä asian-tuntijakeskeisyyttä, joka sivuuttaa valtaa vailla olevien äänet. Yhdessä laadittu suunnitelma kantaa.

Toimitaan avoimesti ja yhdessä

Palvelun käyttäjän tai perheen asioita käsitellään heidän luvallaan ja läsnä ollessaan. Kohtaamisten tulee olla kunnioittavia ja edistää vuoropuhelua. Ammatillista neuvoa kysyttäessä ei käytetä asianosaisten nimiä tai muita tunnistetietoja.

Ei leimata ketään

Varhainen puuttuminen ei oikeuta ihmisten luokittelua toimenpiteiden kohteiksi. Varhaisen puuttumisen nimissä ei saa laatia rekistereitä, jotka loukkaavat tietosuojaa ja avoimuuden eettisiä periaatteita. Varhaisen puuttumisen tulee tapahtua avoimessa yhteistyössä, joka tukee osallisuutta.

2.3 Huolen vyöhykkeistömalli opiskeluhuollon työn pohjana

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on kehittänyt huolen vyöhykkeistön lasten, nuorten, perheiden ja heidän kanssaan työskentelevien työntekijöiden yhteistyön välineeksi. Huolen vyöhykkeistön avulla työntekijä voi jäsentää nuoren tilanteesta kokemaansa huolen astetta, omien auttamismahdollisuuksiensa riittävyttä sekä lisävoimavarojen tarvetta. Myös nuoret ja huoltajat voivat arvioida vyöhykkeistön avulla omaa huolen astettaan ja tukitarpeitaan. Vyöhykkeistö on siis apuväline tilanteen jäsentämiseksi ja avoimen yhteistyön kehittämiseksi ja selkeyttämiseksi. Vyöhykkeistö tarjoaa ymmärrettävän ja yhteisen käsitteen: oma huoli. Työntekijän tehtävänä on ottaa huoli puheeksi nuoren kanssa kunnioittavasti ja pyytää apua nuoren tukemiseksi.

Huolen vyöhykkeet

Huolen vyöhykkeitä on neljä. Huolen vyöhykkeistössä työntekijän nuoresta kokema subjektiivinen huoli voidaan nähdä jatkumona, jonka yhdessä ääripäässä on "ei huolta" -tilanne ja toisessa ääripäässä "suuren huolen" -tilanne.

Huolen vyöhykkeistön rajat ovat joustavia. Kahdella työntekijällä saattaa olla hyvinkin eriasteinen huoli kohdatessaan samaa nuorta tai perhettä. Huoli on aina subjektiivinen kokemus, joka liittyy ennakkointiin omista toimintamahdollisuuksista tilanteessa. Huoli muuttuu, kasvaa tai häviää, kun omat toimintamahdollisuudet lisääntyvät tai heikkenevät.

On tärkeää muistaa, että huolen vyöhykkeistö on tarkoitettu nimenomaan työntekijän oman huolen jäsentämiseen, eikä missään nimessä nuorten luokiteluun eri vyöhykkeisiin.

EI HUOLTA 1	PIENI HUOLI 2	3	4	HUOLEN HARMAA VYÖHYKE 5	6	SUURI HUOLI 7
Ei huolta lainkaan.	Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä, luottamus omiin mahdollisuuksiin vahva.	Huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä, luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Huoli kasvanut, luottamus omiin mahdollisuuksiin heikentynyt. Mielessä toivomus lisävoimavaroista ja kontrollin lisäämisestä.	Huoli tuntuva, omat voimavarat ehtymässä. Selvästi koettu lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huolta paljon ja jatkuvasti: lapsi/nuori vaarassa. Omat keinot loppumassa. Lisävoimavaroja ja kontrollia saatava mukaan heti.	Huoli erittäin suuri: lapsi/nuori välittömässä vaarassa. Omat keinot lopussa. Muutos tilanteeseen saatava heti.

Ei huolta vyöhyke

Työntekijä kokee, että nuoren asiat ovat hyvin. Nuoren opinnot etenevät normaalisti.

Vuorovaikutus on sujuvaa, kannustavaa ja välittävää. Työntekijä kokee asioiden ja oman toiminnan sujuvan niin kuin pitääkin ja tuottavan toivottuja tuloksia.

Pienen huolen vyöhyke

Työntekijällä käy pieni huoli tai ihmettely mielessä, jopa toistuvasti. Huoli saattaa liittyä esimerkiksi nuoren oppimisvaikeuksiin, opiskelumotivaation laskuun, opintosuoritusten heikentymiseen, yksinäisyyteen, ylittämättömyyteen, muutoksiin käyttäytymisessä ja poissaoloihin. Työntekijällä on kuitenkin vahva luottamus omiin auttamismahdollisuuksiinsa. Näissä tilanteissa huolen puheeksi ottaminen koetaan suhteellisen helpoksi, koska työntekijä pystyy tarjoamaan tukeaan. Useimmiten tuki myös menee tueksi ja tuottaa toivottua myönteistä kehitystä. Pienen huolen vyöhykkeellä on hyvät mahdollisuudet varhaiseen puuttumiseen.

Tuntuvan huolen vyöhyke (Harmaa vyöhyke)

Työntekijän toimenpiteistä huolimatta huoli nuoresta on tuntuva ja kasvaa edelleen. Omat auttamiskeinot on käytetty tai ne ovat vähissä. Usko omiin auttamismahdollisuuksiin on ehtymässä. Usein tällä alueella esiintyvää huolta on ilmennyt jo pitkään. Tilanteet ovat kuormittavia, tilanteeseen liittyvien toimijatahojen työnjako on usein epäselvää tai muiden tahojen mukanaolosta ei ole tietoa.

Työntekijä kokee kasvavaa huolta, kaipaa lisävoimavaroja ja kontrollia, mutta on samanaikaisesti epävarma "riittävästä näytöstä" ja voi pelätä liioittelevansa. Työntekijä joutuu pohtimaan myös velvollisuuksiaan, sitooko häntä vaitiolovelvollisuus vai lastensuojelulain 25 § ilmoitusvelvollisuus, joka antaa mahdollisuuden hakea tukea ja asiantuntija-apua lastensuojelun työntekijöiltä.

Suuren huolen vyöhyke

Työntekijä arvioi nuoren olevan vaarassa. Huoli on tuntuva ja omat keinot ovat lopussa. Hän kokee, että nuoren opiskeluun ja/tai elämänhallintaan liittyvät ongelmat lisääntyvät. Vyöhykkeelle sijoittuvat huolet eivät anna työntekijöille enää mahdollisuutta empimiseen. Työntekijä ennakoii, että nuorelle käy todella huonosti, ellei tilanteeseen saada muutosta heti.

3. Opiskeluhuollon tarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon. Opiskeluhoitoon sisältyvät opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut Variassa (9/2013: 2591, luvussa perustutkinnot, valmistavat ja lisäopetus)

	nykytilanne/hlöä	opiskelijoita/työntekijä	laskennallinen tarve yhteensä henkilöä	lisätarve henkilöä
terveydenhoitaja	4	648	4,3	0,3
kuraattori	2,8	925	3,3	0,5
psykologi	1,6	1619	2,6	1
lääkäri	0,5		1,04	

Hallituksen esityksessä oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi kustannuslaskelmissa on esitetty yhtä psykologia 1000:ta opiskelijaa kohden ja yhtä kuraattoria 780:ta opiskelijaa kohden. Psykologiliiton suosituksen mukaan mitoituksen tulisi olla 600-800 opiskelijaa/psykologi. Talentian (sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö) suosituksen mukaan kuraattorimitoitus tulisi olla 600 opiskelijaa/kuraattori.

Laskennallinen kansallinen mitoitussuositus opiskeluterveydenhuollossa on 600-800 opiskelijaa/terveydenhoitaja. Lääkäreiden suositeltu mitoitus opiskeluterveydenhuollossa on 2500-3000 opiskelijaa/lääkäri. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositus tarkistetaan lähivuosina.

4. Opiskeluhooltotyön rakenteet ja organisointi

4.1 Opiskeluhoollon ohjausryhmä

Koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Ryhmän tehtävänä on turvata yhdenmukaiset palvelut sekä varmistaa yhteistyö eri koulujen, oppilaitosten ja virastojen välillä.

Vantaalla toisen asteen koulutuksen opiskeluhoollon ohjausryhmä on yhteinen Vantaan kaupungin, Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Mercurian ja Työtehoseuran (TTS) kanssa. Ohjausryhmässä ovat edustettuina nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja, lukion rehtoreiden edustaja, ammattiopisto Varian rehtori, Varian lisäopetuksen ja tukipalveluiden johtaja, nuoriso- ja aikuiskoulutuksen kehittämispäällikkö, ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ylilääkäri, ennaltaehkäisevän terveydenhuollon palvelupäällikkö, opiskeluterveydenhuollon osastonhoitaja, psykososiaalisten palvelujen päällikkö sekä toisen asteen oppilaitosten kuraattoripalveluista vastaava koulun sosiaalityön yksikön esimies. Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Mecuriasta ryhmään kuuluu rehtori ja Työtehoseurasta toimitusjohtaja. Ryhmää johtaa nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja.

4.2 Varian yhteisöllinen hyvinvointiryhmä YHR

Variassa toimii yksi säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen lain määräämä opiskeluhoolloryhmä. Ryhmästä käytetään nimeä yhteisöllinen hyvinvointiryhmä ja lyhennettä YHR (jatkossa tekstissä YHR). Sen asettaa nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja. Yhteisöllistä hyvinvointiryhmää johtaa Varian rehtori ja jäseninä toimivat opiskeluterveydenhuollon, psykologi- ja kuraattoripalveluiden edustajat, lisäopetuksen ja tukipalveluiden johtaja, opetusalaohjaajien, opiskelijoiden, opettajien, erityisopettajien ja opinto-ohjaajien edustaja. Tarvittaessa YHR kuulee muita asiantuntijoita.

YHR vastaa Varian opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. YHR:n ensisijainen tehtävä on yhteisöllisen opiskeluhoollon kuten opiskeluuympäristön ja opiskeluyhteisön terveellisuuden sekä turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Ryhmä käsittelee erilaisten hyvinvointia koskevien kyselyjen tulokset, tekee niiden pohjalta toimintasuunnitelmat ja edistää hyvinvointia tukevien yhteisten käytäntöjen sopimista.

YHR:n tehtävistä kerrotaan kappaleessa 5.

4.3 Asiantuntijaryhmät

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Asiantuntijaryhmään kuuluvat kulloisenkin tarpeen ja opiskelijan suostumuksen mukaan kaikki tai joitakin seuraavista opiskeluhoollon toteuttavista henkilöistä: opetusalaohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ryhmänohjaaja tai muu siinä tilanteessa keskeinen opettaja, nuorisotyöntekijä. Lisäksi opiskelija voi halutessaan pyytää mukaan muun tukihenkilön.

5. Yhteisöllinen ja ennaltaehkäisevä opiskeluhoito

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan sitä toimintakulttuuria ja niitä toimia, joilla koko opiskeluyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki Varian työntekijät sekä opiskeluhoollon toimijat. Kaikkien opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhoollon palveluista vastaavien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä perheiden ja oppilaitosyhteisön välistä yhteistyötä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa päivittäistä toimintaa. Tämä tarkoittaa siihen liittyvien näkökohtien huomioon ottamista opetuksen sisällöissä, menetelmissä ja järjestelyissä ja muussa toiminnassa.

Varian yhteisöllisen hyvinvointiryhmän (YHR) tehtävänä on yhteisöllisen opiskeluhoitotoiminnan seuraaminen ja kehittäminen. YHR:n toimintaa ohjaa tämä opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelman laatimisen lisäksi merkitään lukuvuosittain Varian aikatauluun tapahtumat ja toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi. Lisäksi voi olla toimipiste/opetusalaakohtaisia vuosikelloja. Varian YHR seuraa opiskeluhoitosuunnitelman ja yhteisten toimenpiteiden toteutumista sekä vastaa opiskeluhoitosuunnitelman päivittämisestä. Ryhmä ei käsittele kurinpidollisia, eikä erityisopetukseen liittyviä asioita mikäli ne eivät selkeästi ole opiskeluhoollollisia. Niitä käsitellään ensisijaisesti muussa kuin YHR:ssä. YHR ei tee hallintopäätöksiä. Tarvittaessa päätökset tekee se viranhaltija, jonka toimivaltaan asia kuuluu.

Opiskelijoiden osallisuus

Opiskelijoiden osallisuutta, myönteistä vuorovaikutusta ja tunneilmastoa tukevat ja samalla ongelmia ehkäisevät toimintatavat ovat keskeisiä. Ryhmähengen edistäminen ja varhainen puuttuminen ryhmien toiminnan kielteisiin piirteisiin ovat tärkeitä yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtäviä. Keinoja voivat olla sosiaalisten taitojen ja ryhmäytymisen tukeminen sekä vertaistointi. Varian opiskelijatoiminnan koordinaattori kehittää opiskelijoiden osallistamista Varian toiminnassa.

Opiskelijat osallistuvat mm:

- OPSien laatimiseen
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman laatimiseen
- tilojen ja pihojen suunnitteluun ja muutosten toteuttamiseen
- yhteisten tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen kuten
 - o uusien opiskelijoiden vastaanotto, perehdyttäminen ja ryhmäyttäminen (orientaatioviikko)
 - o hyvinvointiviikko
 - o ystäväviikko
 - o avoimet ovet –tapahtuma
 - o Varian ja lukion yhteistyötapahtumat
 - o liikuntatapahtumat
 - o erilaiset luennot ja asiantuntijavierailut
- Tupakatta paras -tilaisuuksiin
- opiskelijakuntatoimintaan
- tutortoimintaan
- vertaissovittelutoimintaan syksystä 2014 alkaen
- Kestävän kehityksen tiimiin
- Ruokalatoimikuntaan
- Rehtorin tunneille
- Opetusalaohjattajien keskustelutapaamisiin (ryhmä valitsee edustajat)

Opiskelijoilta kerätään palautetta Inka-kyselyllä.

Huoltajien osallistuminen toimintaan

Ryhmänohjaaja on yhteydessä huoltajiin heti lukuvuoden alussa. Ryhmänohjaaja tiedottaa huoltajia opiskelijaa koskevista asioista ja sopii tarvittaessa tapaamisia. Hän toimii myös kanavana huoltajilta tulleen palautteen ja aloitteiden eteenpäin viemisessä Variassa. Ryhmänohjaaja tapaa huoltajia kotiväen illoissa ja ryhmäkohtaisissa tilaisuuksissa.

Opetuksessa opettajat ja ryhmänohjaaja huolehtivat siitä, että alaikäistä opiskelijaa koskevat opiskelutiedot siirtyvät huoltajien saataville. Opiskelija ja huoltajat puolestaan huolehtivat siitä, että Variassa on tarvittavat opetuksen järjestämiseen olennaisesti liittyvät tiedot.

Huoltajien mukanaololle tulee kehittää uusia toimintatapoja.

Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun, poliisin sekä muiden tahojen kanssa

Nuorten työpajat

Vantaan kaupungin nuorten työpajat ovat tärkeä yhteistyötaho Varialle. Työpajaväylä on opiskelumoto, joka on suunnattu keskeyttämisvaarassa oleville opiskelijoille. Näille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta suorittaa opintojaan työpajoilla. Tavoitteena on, että opiskelija voi miettiä pajajaksolla haluaako hän jatkaa nykyisiä opintojaan, vaihtaa opetusalaan tai päätykö lopulta keskeyttämään opintonsa. Kun Varian opiskelija on paljon poissa ja vaarassa pudota opiskeluista, ryhmänohjaaja on yhteydessä opetusalan opinto-ohjaajaan ja Varian yhteysopettajaan. He miettivät yhdessä nuoren kanssa miten toimitaan ja auttaisiko nuorta jakso työpajalla. Kun nuori valitsee opintojakson pajalla, hän on siellä Varian opiskelijana ja hänellä on Varian tukipalvelut käytettävissään. Loppukeskustelu pajajaksosta tehdään yhdessä nuoren, pajaohjaajan ja Varian yhteysopettajan kanssa. Opettaja arvioi pajajaksolla tehdyt suoritukset.

Nuorten työpajoilla toteutetaan pajatoimintaan integroituna perusopetuksen lisäopetusta. Pajoilla työskentelee kaksi Varian lisäopetuksen opettajaa. Pajanuoret voivat korottaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja mielekkääksi kokemassaan pajaympäristössä tai suorittaa kesken jääneen peruskoulun loppuun. Yhteistyö nuorisotoimen kanssa on tiivistä.

Lähipoliisi

Poliisia konsultoidaan huume-, väkivalta-, vahingonteko-, varkaus-, häirintä- ja uhkatilanteissa. Opiskeluhoitohenkilöstö ja erityisesti kuraattori toimii alueellisissa yhteistyöverkoissa lähipoliisin kanssa sekä järjestää yhdessä lähipoliisin kanssa tarvittaessa esimerkiksi tietoisuutta ajankohtaisista teemoista, kuten nuorten uusista huumeidenkäyttötavoista. Lähipoliisin otetaan yhteyttä koululta esim. kiusaamisen, myös netissä tapahtuvan kiusaamisen, johdosta. Tällaisissa tapauksissa lähipoliisi voi käydä esim. kertomassa luokalle, millainen rikos kunnianloukkaus on ja mitä siitä voi seurata.

Seurakunnat

Varian opiskeluhoiton yhteistyökumppaneina toimivat Vantaan ev.lut. seurakuntien nimittämät oppilaitospapit, oppilaitosdiakoni ja erityisnuorisotyönohjaaja. He osallistuvat yhteisölliseen ja ennaltaehkäisevään opiskeluhoitoon mm. aloittavien ja jatkavien opiskelijoiden ryhmäytyksiä organisoimalla ja toteuttamalla sekä kouluttaen ryhmäytyksissä toimivia tutoropiskelijoita. He tukevat Varian työntekijöiden kanssa yhteistyössä opiskelijoiden osallisuutta orientaatio- ja hyvinvointiviikoilla. Seurakunnan työntekijät voivat pitää myös opiskelijoiden itsetuntemusta kasvattavia sekä opiskelu- ja työelämään kuuluvaa arvo- ja normitietoisuutta lisääviä oppitunteja. He järjestävät opiskelijoiden kanssa yhteistyössä opiskeluhuvinvointia ja opiskeluviihtyvyyttä ylläpitävää musiikkitoimintaa esim. koulun juhliin.

Seurakuntien työntekijät ovat käytettävissä opiskelijan toivomuksesta jäsenenä opiskeluhoiton palvelujen järjestämiseen liittyvissä asiantuntijaryhmissä ja kaikessa huolen vyöhykkeiden pohjalta tehtävässä korjaavassa opiskeluhoitotoiminnassa. Seurakunnan työntekijät voivat järjestää yhteistyössä Varian toimijoiden kanssa häirintää ja kiusaamista ehkäiseviä tapahtumia sekä

toimia kiusaamistilanteiden purkajina ja sovittelijoina. Yksittäiset opiskelijat voivat pyytää tapaamisaikaa suoraan seurakunnan työntekijältä tai opiskeluhuoltohenkilöstö voi opiskelijan suostumuksella olla yhteydessä tukikeskusteluajan saamiseksi. Opiskelijoita voidaan ohjata seurakunnan palvelujen kuten kummilapsitoiminnan, kerhotoiminnan ja taloudellisten tukien piiriin.

Seurakunnan työntekijät järjestävät yhteistyössä Varian kanssa toimipisteiden kriisiryhmien koulutukset, henkilöstön kriisivalmennukset ja kriisivalmiuden päivitykset sekä tekevät Varian kriisiohjeiden mukaisesti yhteistyössä kriisien jälkihoitoa. Jälkihoitotyöhön heillä Suomen Mielen terveysseuran antama debriefing-koulutus.

Seurakunnan työntekijät ovat käytettävissä myös kaikkeen muuhun opiskeluhuoltoon kuuluvaa toimintaan, joka Variassa arvioidaan tarpeelliseksi.

Kolmannen sektorin palvelut

Yhteistyötä tehdään useiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa esim. erilaisten yhteisöllisten tapahtumien, teemapäivien ja luentojen järjestämisessä.

Tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista tiedottaminen

Variaan opiskelijoiksi hakeutuville ja heidän huoltajilleen tiedotetaan tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista Vantaan toisen asteen hakuoppaassa, Varian opiskelijan oppaassa ja nettisivuilla, avoimissa ovissa sekä pääsy- ja soveltuvuuskokeiden yhteydessä. Perusopetuksen oppilaanohjaajia infotaan mm. Varian järjestämissä infotilaisuuksissa. Lisäksi tiedotetaan opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvät toimintatavat tilanteissa, joissa hakija on salannut terveydentilaansa koskevia tietoja. Opiskelijaksi ottamisen esteenä voi olla myös aiempi opiskeluoikeuden peruuttamispäätös.

Variassa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevat ammatilliset perustutkinnot ja koulutusohjelmat ovat:

- sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto
- lentokoneasennuksen perustutkinto
- logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen ja lentoasemapaalvelujen koulutusohjelmat

Kaikkien ko. lain piiriin kuuluvista koulutuksista vastaava esimies vastaa terveydentilavaatimusten tiedottamisesta.

Osallistumisen seuranta ja poissaolojen ehkäiseminen

Opettajat ja ryhmänohjaaja seuraavat prosessikuvausten mukaisesti opiskelijan läsnäoloa ja opintojen etenemistä. Opiskelijalle tehdään opiskelun alkaessa tulohaastattelu, alkukartoitus ja HOPS, jota ylläpidetään opintojen ajan. Opiskelija on velvollinen ilmoittamaan poissaoloistaan ja sopimaan rästissä olevien opintojen suorittamisesta opettajan kanssa.

Opettaja kirjaa poissaolot sähköiseen päiväkirjaan. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen edistymistä HOPS:n mukaan. Jos opiskelija on poissa syytä ilmoittamatta, ryhmänohjaaja soittaa opiskelijalle ja alle 18 vuotiaan huoltajalle. Kaikki yhteydenotot kirjataan opiskelijahallintojärjestelmän WinhaWillen lisätietoja -osaan. Jos ryhmänohjaaja ei tavoita opiskelijaa viikon kuluessa, hän ilmoittaa asiasta opinto-ohjaajalle. Opinto-ohjaaja soittaa opiskelijalle ja alle 18 vuotiaan huoltajalle. Jos opinto-ohjaaja ei tavoita opiskelijaa/huoltajaa puhelimitse, hän lähettää kirjeen, jossa on yhteydenottopyyntö

Opetusaloilla pidetään opintojen etenemisen seurantakokouksia jaksojen arviointien jälkeen. Näiden kokousten järjestäminen ja koollekutsuminen on opinto-ohjaajan vastuulla. Kokoukseen osallistuvat opinto-ohjaajan lisäksi erityisopetuksen vastuuopettaja ja kukin ryhmänohjaaja vuorollaan oman ryhmänsä osalta. Ryhmänohjaajan tehtävä on tuoda seurantalaveris-

sa opinto-ohjaajalle ja erityisopettajalle jo varhaisessa vaiheessa tiedoksi ne opiskelijat, joiden opiskelu ei etene suunnitelman mukaan. Palaverissa sovitaan siitä kuka selvittelee tilannetta opiskelijan kanssa ja miten opiskelijaa autetaan ja tuetaan jatkossa.

Toimenpiteet keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja läpäisyn edistämiseksi

Keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi opiskelijoiden ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota ensimmäisten opiskeluvuikkojen aikana. Ryhmäytyminen on kuitenkin prosessi, joka jatkuu koko opiskelun ajan. Ryhmäytymisestä vastaa ryhmänohjaaja. Ryhmänohjaaja tekee jokaiselle opiskelijalle tulohaastattelut, käy ohjauskeskustelut sekä antaa lisäohjausta tarvittaessa. Ryhmänohjaaja tarkistaa jaksoittain opiskelijan suoritukset ja rästit ja kannustaa rästien suorittamiseen. Ryhmänohjaaja myös tiedottaa opiskelijan luvalla muita Varian tukea antavia ammattilaisia opiskelijan tuen tarpeesta sekä vahvuuksista ja onnistumisista. Tuen tarve pyritään tunnistamaan yksilöllisesti mahdollisimman varhain ja tarjoamaan siihen parhaiten sopiva tuki. Opiskelija voi halutessaan keskustella henkilökohtaisesti opiskelustaan ryhmänohjaajan kanssa. Ryhmänohjaajan työtä ohjaa vuosittain päivitettävä ryhmänohjaajan opas. Varian nuorisotyöntekijät ja nuorisohjaajat osallistuvat aktiivisesti ryhmäytymisprosessiin ja tarjoavat opiskelijan arkeen matalan kynnyksen tukea, ohjausta, motivointia ja kannustusta päivittäin. Nuorisotyöntekijä ohjaa tarvittaessa Varian opiskeluhuollon tai ulkopuolisten palvelujen käyttöön.

Varia on kehittänyt ja ottanut käyttöön toimintatapoja mm. perusopetuksesta toiselle asteelle siirtymisen helpottamiseksi, keskeyttämisen vähentämiseksi ja työelämään siirtymiseksi. Näitä ovat mm. uusien toimintatapojen kokeilu opetuksessa kuten Problem Based Learning-menetelmä, ATTO-aineiden yhdistäminen ammatillisiin aineisiin, projektimuotoinen opiskelu ja tutkinnon osan suorittaminen nuorten työpajalla.

Työssäoppimisjaksoilla opiskelijat voivat saada työvalmentajan tukea sekä työssäoppimisessa että työelämätaitojen lisäämisessä. Työvalmentaja voi osallistua opiskelijan tai huoltajan suositumuksella myös opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän toimintaan.

Työelämään siirtymisen tueksi järjestetään 3.vuoden opiskelijoille urailtapäiviä.

Perusopetuksen ja Varian yhteistyötä toteutetaan ennakoivasti, jotta tulevilla opiskelijoilla olisi Varian koulutuksesta mahdollisimman oikea kuva, ja väärän alan valintoja ja siitä johtuvia keskeyttämisä tulisi mahdollisimman vähän. Varian ohjaushenkilökunnalla on infotilaisuuksien lisäksi alueellisia työkokouksia perusopetuksen henkilökunnan kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään ammatillisten erityisoppilaitosten kanssa yhteisten huoltajailtojen muodossa, 9. -ja 8. -luokkalaisille järjestetään Variaan tutustumisia ja kurkkauksursseja sekä avoimet ovet.

Varian ohjauksen periaatteet ja siihen liittyvät keskeyttämisen ehkäisemisen toimenpiteet on kuvattu ohjaussuunnitelmassa.

Kaikki yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimenpiteet tähtäävät läpäisyn edistämiseen.

Esteetön oppimisympäristö ja tapaturmien ehkäisy

Opettaja huolehtii omassa opetustilassaan siitä, että opiskelija on perehdytetty turvalliseen tilojen, laitteiden ja suojavarusteiden käyttöön ja että oppimisympäristö on suotuista. Opettaja huolehtii, että opiskelijalle on osoitettu asianmukaiset suoja- ja turvavarusteet. Opiskelija huolehtii osaltaan tilojen siisteydestä ja suojavarusteiden käytöstä sekä omasta ja toisten turvallisuudesta. Työssäoppimispaikkojen soveltuvuus opiskeluun varmistetaan.

Tupakoinnin, nuuskaamisen sekä päihteiden käytön ennaltaehkäiseminen, päihdeongelmiin puuttuminen ja hoitoon ohjaus

Toimintaohjeet päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi on kuvattu Varian Päihdetyön toimintamallissa.

Varia on mukana Tupakatta paras Amiksessa –hankkeessa, jossa luodaan toimintamalleja tupakoinnin vähentämiseksi sosiaalisen markkinoinnin menetelmin henkilöstön ja opiskelijoiden yhteistyönä.

Turvallisuus osana hyvinvointia

Kaikissa Varian toimipisteissä on turvallisuuskansio, joka sisältää seuraavat asiakirjat:

- Toimintaohjeet arjen häiriötilanteisiin
- Kriisuunnitelma
- Tiedottaminen ja viestintä
- Pelastussuunnitelma
- Työsuojelu
- Järjestyssäännöt
- Kiusaamisen ehkäisy
- Päihdesuunnitelma
- Perekäytännöissuunnitelma
- Opiskeluympäristön turvallisuuden ja työolojen arviointi
- Sivistystoimen väkivallattomuussuunnitelma

Turvallisuuskansiosta selviää, kuka toimipisteessä vastaa eri osien päivittämisestä. Päivitystarve on tarkistettava vähintään kerran vuodessa.

Uusien opiskelijoiden vastaanottaminen Variaan

Opiskelu alkaa orientaatioviikolla, jonka avulla tutustutaan opiskeluympäristöön, opiskelukavereihin sekä annetaan tietoa mm. opiskeluhuoltopalveluista. Opinto-ohjaaja pitää uusille opiskelijoille oppitunteja. Ryhmäyttäminen aloitetaan ryhmänohjaajan oppaan ohjeistuksen mukaisesti. Opiskelua tukeva henkilöstö esittyy ja rehtori pitää rehtorin tunnit.

Opiskelijat ja opiskelijayhteisöt hyvinvointia lisäämässä

Opiskelija

Opiskelun aikana nuoret tulevat täysi-ikäisiksi ja alkavat ottaa yhä enemmän vastuuta opiskelustaan, omista asioistaan ja hyvinvoinnistaan. Nuoret vaikuttavat ja edistävät opiskeluyhteisön hyvinvointia ottamalla huomioon toiset opiskelijat, opettajat ja muut Varian työntekijät.

Jokainen opiskelija voi tukea omaa ja opiskelukavereidensa hyvinvointia opiskeluaikana. Opinnojen sujumisen, opinnoissa viihtymisen ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että jokainen opiskelija:

- edistää positiivista ilmapiiriä kunnioittamalla toisia
- huolehtii opiskelutilojen- ja ympäristön siisteydestä
- huolehtii omasta terveydestään, ruokailustaan ja riittävästä unesta
- selvittää poissaolonsa opettajalle
- vastaa siitä, että opiskeluvälineet ovat kunnossa
- hakee apua silloin, kun on huoli omasta jaksamisesta
- kertoo huolensa opettajalle tai muulle Varian työntekijälle, jos havaitsee vaikeuksia opiskelukaverinsa jaksamisessa

Tutortoiminta

Tutortoiminnan tavoitteena on edistää yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta sekä helpottaa uusien opiskelijoiden sopeutumista uuteen opiskeluyhteisöön ja opiskeluun. Tutoreina toimivat yleisimmin toisen vuoden opiskelijat. Heidät valitaan tehtäväänsä ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Tutoreita valmennetaan kouluttamalla, kouluttajana toimivat opinto-ohjaajat, nuorisotyöntekijät ja/tai tehtävään valitut opettajat. Tutorit voivat toimia tehtävässään yhden tai kaksi lukuvuotta.

Tutortoiminnan keskeinen sisältö

- luottamuksellisten suhteiden rakentaminen ohjattavien opiskelijoiden ja ryhmien kanssa
- ohjaava ja kannustava toimintatapa
- esimerkillinen, luottamusta, väkivallattomuutta ja toisten huomioon ottamista korostava käyttäytyminen
- erilaisten tilaisuuksien tavoitteellinen suunnittelu, järjestäminen ja arviointi
- kansainvälisyyden ja monikulttuurisuuden huomioon ottaminen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa
- yhteistyö oppilaitoksen sisällä ja sen ulkopuolella olevien sidosryhmien kanssa
- oman ammattialan asiantuntijana ja edustajana toimiminen viestitettäessä koulutuksen sisällöstä peruskoululaisille ja muille alasta kiinnostuneille.

Opiskelijakuntatoiminta

Kaikki Varian opiskelijat muodostavat opiskelijakunnan. Opiskelijakunta valitsee keskuudestaan opiskelijakuntahallituksen jäsenet. Variassa jokaisessa toimipisteessä toimii oma opiskelijakuntahallitus. Opiskelijakuntatoiminta tarjoaa mahdollisuuksia opiskelijoille osallistua Varian toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon koskien esimerkiksi sääntöjä, opiskelutiloja ja tapahtumia. Opiskelijakuntatoiminnan avulla vahvistetaan yhteisöllisen ilmapiirin kehittymistä ja lisätään viihtyvyyttä.

Toimipisteiden opiskelijakuntahallituksen jäsenistä muodostuu koko Varian opiskelijayhdistys (KattoVaria). Opiskelijayhdistyksen tehtävänä on mm. järjestää jäsenilleen koulutusta ja tiedotustoimintaa, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa sekä edistää oppilaitoksen sisäistä yhteistyötä. Opiskelijakuntatoimintaa koordinoi ohjaava opettaja. Tukena on myös opiskelijatoiminnan koordinaattori. Varia tarjoaa tilat ja varaa resursseja opiskelijakuntatyön organisoimiseen ja ohjaukseen.

KattoVaria voi tuoda Varian kaikkia opiskelijoita koskevia opiskeluun liittyviä asioita, kannanottoja ja esityksiä nuorisokoulutuksen ja ammattiopiston johtoryhmän käsiteltäväksi. Niissä KattoVarian puheenjohtaja edustaa opiskelijoita. KattoVarian nuoret tapaavat nuorisokoulutuksen johtoryhmän säännöllisesti, vähintään kerran lukukaudessa.

Vertaissovittelu

Opiskelijoita ja Varian henkilökuntaa koulutetaan vertaissovitteluun (VERSO) syksyllä 2014.

Yeesi –piste

Variassa toimii opiskelijoiden toiminnallinen olohuone – Yeesi –piste, joka on opiskelijoiden pyörittämä matalan kynnyksen juttelupaikka. Yeesi-pistettä pitävät nuoret ovat saaneet koulutuksen tehtävään Yeesi Ry:n toimijoilta. Pisteessä pyritään mielen hyvinvoinnin lisäämiseen nuorilta nuorille –ajatuksella ja toiminnallisuuden kautta. Yeesi-pisteen toimintaan osallistuminen voidaan liittää vapaasti valittaviin opintoihin.

6. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia:

- 1) koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja
- 2) opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja
- 3) monialaista yksilökohtaista opiskeluhooltoja ja
- 4) koulutuksen järjestäjän järjestämiä sosiaali- ja terveysterveyspalveluja.

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä. Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luotamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoolltoon liittyvissä asioissa.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Tällaisia kiireellisiä tapauksia voivat olla esimerkiksi läheisen henkilön kuolema, akuutti itsemurhavaara, rikoksen uhriksi joutuminen tai välitön lastensuojelun tarve. Arvion asian kiireellisyydestä tekee se psykologi tai kuraattori, jolle tapaamispyyntö tulee.

Mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Tapaamista ei pidä kuitenkaan järjestää jos se on psykologin/kuraattorin arvion mukaan ilmeisen tarpeetonta tai jos on kyseessä yhteydenottajan neuvonta tai eteenpäin ohjaus.

Opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin arvioin perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi.

Monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Oppilaitoksen työntekijän yhteydenotto psykologiin tai kuraattoriin

Opiskelijan lähellä olevilla työntekijöillä on erityisen tärkeä rooli huolen puheeksi ottamisessa varhain opiskelijan, hänen huoltajiensa ja opiskeluhoollon henkilöiden kanssa. Tässä apuvälineenä toimii huolen vyöhykkeistö. Jos työntekijä arvioi, että opiskelijan vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan psykologin tai kuraattorin palveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot. Jos opiskelija kieltäytyy yhteydenotosta yhdessä, työntekijän tulee siitä riippumatta viedä huoli opiskelijasta psykologille tai kuraattorille. Opiskelijalle ja huoltajalle on kuitenkin annettava tieto yhteydenotosta ja tarjottava mahdollisuutta keskustella asiasta. Jos opiskelija kieltää huoltajan tiedottamisen, tulee arvioida onko kyseessä erityisen painava syy. Tämän arvion tekee kuraattori, terveydenhoitaja, lääkäri tai psykologi.

Myös muu henkilö, joka on ammatillisessa tehtävässään saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja työskentely

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan opiskelijan asian käsittelemiseksi. Asiantuntijaryhmän kokoa se opiskeluhoollon tai muun henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Usein ryhmän kokoajana toimii kuraattori, mutta esimerkiksi terveydenhoitaja tai lääkäri voi koota ryhmän silloin kun asia koskee terveyttä tai terveydenhoolltoa.

Asian käsittely asiantuntijaryhmässä perustuu opiskelijan ja/tai huoltajan suostumukseen. Suostumuksen pyytää se työntekijä, joka katsoo asian käsittelyn ryhmässä tarpeelliseksi. Suostumus voi olla suullinen silloin jos asiantuntijaryhmän käsittelyyn osallistuu vain Varian opiske-

luhuollon henkilöstöä. Tiedot suullisen suostumuksen antamisesta kirjataan opiskeluhoultokertomukseen. Jos käsittelyyn osallistuu muita tahoja tai jos opiskelija haluaa mukaan muita henkilöitä (esimerkiksi ystävän) suostumus tulee olla kirjallinen. Jos opiskelijalla ei ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian käsittelyn merkitystä, suostumuksen voi antaa huoltaja hänen sijastaan. Tärkeää asiantuntijaryhmän työskentelyssä on, että mukaan otetaan ne henkilöt, jotka ovat keskeisiä opiskelijan asioissa. Ryhmät ovat keskustelevia ja neuvovia ja tavoitteena on niin pitkälle kuin mahdollista työskennellä yhteistyössä huoltajien kanssa. Asiantuntijaryhmässä sovitaan opiskelijan asioista.

Asiantuntijaryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että opiskelijan asian käsittely kohti tavoitetta etenee ja että opiskelija ja huoltajat sitoutetaan ja osallistetaan prosessiin. Vastuuhenkilö kutsuu koolle tarvittavat palaverit, on yhteydessä huoltajiin ja mukana oleviin eri tahoihin. Vastuuhenkilö myös kirjaa yksittäisen opiskelijan asian käsittelyn opiskeluhoultokertomukseen. Myös muilla asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus tarkastella ja täydentää opiskeluhoultokertomusta.

Asiantuntijaryhmä ei tee hallintopäätöksiä. Tarvittaessa päätökset tekee se viranhaltija, jonka toimivaltaan asia kuuluu (esim. määräaikaerottaminen). Asiantuntijaryhmässä ei käsitellä erityisopetukseen liittyviä tai muita pedagogisia asioita.

Terveystarkastusten ja muun opiskeluterveydenhuollon toteuttamisessa tarvittava yhteistyö

Terveydenhoitaja tekee opiskelijoiden terveystarkastukset 1. ja 2. vuosikurssilla sekä yksilöllisen tarpeen mukaan. Opiskeluterveydenhuollon lääkäri tekee opiskelijalle lääkärintarkastuksen 1. tai 2. opiskeluvuotena. Ennen 1. vuoden terveystarkastuksia terveydenhoitaja keskustelee ryhmänohjaajan kanssa opintoalan terveydellisistä vaatimuksista ja ryhmän ohjaaja voi ennen terveystarkastusta opiskelijan luvalla kertoa huolensa opiskelijan opinnoissa pärjäämisestä. Terveystarkastukset ovat opiskelijalle vapaaehtoisia, mutta suositeltavia. Terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään.

Terveydenhoitaja antaa yhteistyössä muiden ammattiryhmien kanssa terveysneuvontaa opiskelijaryhmille esim. mielenterveydestä, tupakoinnista ja muista päihteistä, seksuaaliterveydestä, levon tärkeydestä.

Terveydenhoitaja ja lääkäri osallistuvat opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden edistämiseen yhteistyössä muiden oppilaitoksessa toimivien kanssa. Opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastaminen tehdään yhteistyössä muiden oppilaitoksessa toimivien kanssa.

Opiskeluterveydenhuolto antaa tarvittaessa konsultaatioapua oppilaitoksen henkilöstölle opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Lisäksi opiskeluterveydenhuollon edustajat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan vanhempainiltoihin.

Opiskelijoiden terveydentilan tai toimintakyvyn muutoksista johtuvien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista edistävät toimenpiteet

Opiskeluterveydenhuolto tapaa opiskelijat kaksi kertaa opintojen aikana terveystarkastuksessa. Opintojen alussa opiskelijat täyttävät terveystarkastuksen, mielialakyselyn ja päihdekyselyn, joiden perusteella terveystarkastuksen kiireellisyys arvioidaan. Tavoitteena on opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen. Tarvittaessa opiskelijan ohjataan jatkotutkimuksiin tai hoitoon muiden palvelujen piiriin. Terveydenhoitaja ottaa opiskelijan tarvittaessa myös seuranta- tai lisäkäynneille tai ohjaa oppilaitoksen sisällä olevan tuen piiriin, kuten ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle, erityisopettajalle, kuraattorille tai psykologille.

Opetuksen kannalta oleellinen tieto siirretään opiskelijan luvalla ja opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajien kanssa sopien ryhmänohjaajalle, erityisopettajalle ja tarvittaessa muille opettajille tai opetuslajohtajalle. Tiedonsiirto tapahtuu aina ensisijaisesti opiskelijan ja huoltajan luvalla. Ainoastaan poikkeustapauksissa voidaan opiskeluterveydenhuollossa olevaa tietoa siirtää ilman opiskelijan ja/tai huoltajan suostumusta. Ryhmänohjaajan keskustelu ja yhteydenpito opiskelijoihin ja huoltajiin auttaa huomioimaan varhaisessa vaiheessa tuen tarpeen. Ryhmänohjaajan ja muiden päivittäin opiskelijoiden kanssa olevien opettajien tulisi aikaisessa vaiheessa huomioida ja ottaa puheeksi tuen tarve opiskelijan kanssa, tukea opiskelijaa sekä tarvittaessa ohjata tuen piiriin.

Opiskelijan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen

Sairauden hoito tapahtuu pääsääntöisesti opiskelijan oman asuinalueen terveysasemalla. Ensiaputilanteissa opiskelija voi hakeutua tai hänet kuljetetaan oppilaitoksen alueella sijaitsevalle terveysasemalle.

Mikäli opiskelijalla on sairaus tai oire, joka vaatii lääkitystä opiskelupäivän aikana, opiskelija huolehtii itse lääkityksestään tai toimittaa ryhmänohjaajalle ensiapulääkkeen säilytettäväksi lääkekaapissa mahdollista ensiaputilannetta varten (esim diabeetikko tai epileptikko).

Erityisruokavaliosta opiskelija toimittaa tarvittavat todistukset ja tiedot ruokalaan oppilaitoksen ohjeistuksen mukaan.

Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Työsaleissa ainetta opettavalla opettajalla tulee olla riittävä ensiaputaito, jotta hän voi antaa välittömän ensiavun ennen lisäävun saapumista paikalle. Opiskeluterveydenhoitaja tekee ensiaputilanteissa tai äkillisissä sairaustapauksissa hoidon tarpeen arvioinnin, hoitotoimenpiteen sekä jatkohoitoon ohjauksen.

Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelut järjestetään pääsääntöisesti terveysasemalla. Opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua terveydenhoitajan vastaanotolle sairaanhoidollisissa asioissa ja opiskelija ohjataan tarvittaessa kunnallisiin perusterveydenhuollon palveluihin samoin perustein kuin muutkin kuntalaiset. Opiskeluterveydenhoitajalla on päivittäin vastaanotto ilman ajanvarausta. Opiskelija voi sairausasioissa olla yhteydessä opiskeluterveydenhoitajaan, terveysasemaan tai terveyskeskuspäivystykseen. Mikäli terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa, opiskelija voi olla yhteydessä terveysasemaan tai terveyskeskuspäivystykseen.

Mikäli on tarpeellista, nuori voidaan lähettää lääkärin läheteellä HYKS:in Nuorisopsykiatrian tutkimus-, arviointi- ja kriisipoliklinikalle. 18 vuotta täyttäneet opiskelijat ja aikuiset lähetetään tarvittaessa aikuispsykiatriseen hoitoon. Opiskelija voidaan ohjata myös nuorisoneuvolaan tai Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystyksestä voi hakea apua vaikeaan elämäntilanteeseen.

Raskauden ehkäisy ja muu seksuaaliterveysneuvonta sisältyy terveystarkastusten ja muiden vastaanottokäyntien terveysneuvontaan. Opiskelijoita ohjataan tarvittaessa Vantaan ehkäisy- ja perhesuunnitteluneuvola-palveluiden piiriin.

Terveystarkastuksen yhteydessä muistutetaan opiskelijoita suun terveydenhuollon palveluihin hakeutumisesta opintojen aikana.

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden toteuttamisessa tarvittava yhteistyö.

Varian opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut toteutetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin sosiaali- ja sivistystoimen kanssa. Kuraattoripalvelut tulevat sosiaalitoimelta ja psykologipalvelut sivistystoimelta. Tarvittavista sijaistuksista sovitaan tapauskohtaisesti. Viime kädessä kuraattorien ja psykologien esimiehet vastaavat palvelun toteutumisesta laissa säädetyllä tavalla.

Yhteistyö ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoitoon opiskeluterveydenhuollon tai terveysaseman lääkäri lähettää tarpeen mukaan.

Sosiaalitoimi

Kuraattori toimii erityisesti lastensuojeluun ja nuorten jälkihuoltoon liittyvissä asioissa yhteyshenkilönä oppilaitoksen ja lastensuojelun välillä sekä toimii asiantuntijana lastensuojeluilmotuksen tekemisessä. Kuraattori neuvoa ja ohjeistaa nuoria heidän taloudellisissa pulmantilanteissaan ja ohjeistaa heitä hakemaan taloudellisia tukia sosiaaliasemilta sekä toimii tarvittaessa yhteyshenkilönä nuorten aikuisten sosiaalityöntekijöiden suuntaan.

Nuorisotoimi

Yhteistyötä tehdään alueellisissa viranomaisverkostoissa, esimerkiksi alueellisissa päihdetyöryhmissä ja yksittäisissä tapauksissa voidaan tehdä työparityötä yhteisen asiakkaan kanssa.

Päihdepalvelut

Kuraattori, psykologi tai terveydenhoitaja toimivat yhteyshenkilöinä huumeambulanssien ja nuorisoseinämien kanssa ja ohjaavat opiskelijoita ja heidän huoltajiaan tarvittaessa palvelujen piiriin päihde- ja peliriippuvuusasioissa. Lisäksi päihdevalistusta tehdään yhteistyössä ehkäisevän päihdetyön yksikön kanssa mm. teemapäiviä tai luentoja.

Mielenterveyspalvelut

Kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja tekevät yhteistyötä nuorisoneuvolan ja HUS-nuorisopsykiatrian kanssa yhteisten asiakkaiden osalta ja tarvittaessa tekevät myös läheteitä nuorisoneuvolaan. Yhteistyötahoja myös konsultoidaan asiakastapauksiin liittyen.

Yhteistyö tehostetun tuen ja erityisen tuen, perusopetuksen, ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavien ja valmistavien koulutusten, työpajatoiminnan sekä sairaalaopetuksen yhteydessä sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Opiskelija tai huoltaja voi nimetä edellisestä koulusta henkilön, esim. luokanvalvoja, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja, johon tarvittaessa otetaan yhteyttä. Sairaalaopetusta ei ammatillisten opintojen järjestämiseksi ole saatavilla, vaan sairaalajaksojen aikana opiskelu suunnitellaan opiskelijan edellytysten mukaisesti omassa oppilaitoksessa tai haetaan opintoihin määräaikainen keskeytys. Työpajatoiminnan yhteydessä sekä jatko-opintojen suunnittelussa opinto-ohjaaja tekee opiskelijan kanssa suunnitelman työpajajaksoista sekä jatko-ohjauksesta.

Opiskeluhuollon tuki ja ohjaus kurinpitorangaistusten tai opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin tai sen uhan yhteydessä.

Opiskelijan ojentamista koskevat toimenpiteet on kirjattu taulukkoon Toimintaohjeet opettajille erilaisiin puuttumistilanteisiin.

Jos opiskelijalta joudutaan toistuvasti epäämään oikeus osallistua opetukseen tai koulun tilaisuuteen häiritsevän käytöksen takia, hänet tulee ohjata opiskeluhuollon ohjaukseen. Opiskelijalle järjestetään opiskeluhuollon ohjaustoimia kurinpitorangaistusten yhteydessä myös, mikäli

- arvioidaan että opiskelijan toiminta vaarantaa toisen henkilön tai itsensä henkeä tai terveyttä;
- opiskelijan toiminta saattaa johtaa opetukseen osallistumisen epäämiseen kolmen työpäivän ajaksi, kirjalliseen varoitukseen, opiskeluoikeuden peruuttamiseen tai oppilaitoksesta erottamiseen;
- opiskelija joudutaan poistamaan luokasta tai muusta opetustilasta tai oppilaitoksen tilaisuudesta voimakeinoja käyttäen.

Kurinpitotoimiin johtaneessa tilanteessa mukana olleille väkivaltaisen tai uhkaavan käytöksen kohteeksi joutuneille sekä sivullisille järjestetään tarvittava opiskelijahuolto.

7. Opiskeluhuollon kertomukset

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhuollon kertomuksiin. Kun opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta, tai kun sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toiminta-tavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe ja vireillepanija;
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;
- 4) tiedot asian käsittelystä asiantuntijaryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) toteutetut toimenpiteet;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Yksittäistä opiskelijaa koskevat kirjatukset ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävät asiakirjat on merkittävä salassapitomerkinnoin.

8. Henkilöstön tehtävät ja työnjako opiskeluhyvinvoinnissa

Opiskeluhuollon toteutumisesta vastaa koko oppilaitosyhteisö. Erityisvastuun yhteisöllisestä toiminnasta kantaa YHR ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteutumisesta asiantuntijaryhmät. Hyvinvointityön onnistumiseksi on tärkeää, että henkilökunnan toiminnan tavoitteet ja niistä johdetut tehtävät on määritelty. Yhteiset toimintatavat ja käytänteet varmistavat opiskelijan hyvinvoinnin tasalaatuiset palvelut. Tähän on koottu kunkin työntekijän tehtävät opiskeluhyvinvoinnin näkökulmasta.

8.1 Kaikille kuuluvat tehtävät

Kaikkien toimijoiden työ painottuu ennaltaehkäisevään ja yhteisölliseen työhön, huolen puheeksi ottamiseen ja varhaiseen puuttumiseen. Jokaisella työntekijällä on huolen herätessä yhteydenottovelvollisuus opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin. Tarvittaessa opiskelijan ja/tai huoltajan suostumuksella jokaisella on velvollisuus osallistua monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

8.2 Rehtori

Rehtori vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden toiminnasta, tuloksellisuudesta ja kehittämisestä sovittujen tavoitteiden ja toimintatapojen mukaisesti. Rehtori johtaa puheenjohtajana Varian opiskeluhoitoryhmää.

Rehtori huolehtii opiskeluhoitoryhmän puheenjohtajana siitä että

- opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellyt toimenpiteet toteutetaan
- opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään säännöllisesti
- opiskeluhoitoryhmällä on suunnittelu- ja arviointitilaisuus vähintään kerran lukuvuodessa

8.3 Opetusalojohtaja

Opetusalojohtaja johtaa oman opetusalansa opiskeluhoitotyötä ja vastaa kokonaisuutena alansa opiskeluhoollon toiminnasta opiskeluhoitosuunnitelmassa yhteisesti sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti. Opetusallalla voidaan laatia lukuvuosisuunnittelun yhteydessä toimipistekohtainen opiskeluhoollon toteuttamisen vuosikello. Opetusalojohtaja vastaa siitä, että henkilöstölle tarjotaan riittävästi koulutusta opiskeluhoitotyöhön ja että opiskeluhoitotyöstä tiedotetaan riittävästi.

8.4 Opettaja

Opettajan aito kiinnostus ja vuorovaikutus opiskelijan kanssa on ensisijaisen tärkeää opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa. Opettaja huolehtii opiskelijoiden hyvinvoinnista mm. seuraamalla opintojen etenemistä ja opiskelijoiden opetukseen osallistumista sekä kiinnittämällä huomiota opiskelijoiden oppimiseen, työskentelyyn, käyttäytymiseen ja jaksamiseen. Opettaja keskustelee opiskelijan kanssa, kun hänellä syntyy huoli opiskelijasta ja ilmoittaa tarvittaessa asiasta ryhmänohjaajalle opiskelijan luvalla. Opettaja kysyy opiskelijalta poissaolon syytä. Jos syy ei selviä tai opiskelijaa ei tavoiteta, tiedottaa poissaoloista ryhmänohjaajalle. Opettaja konsultoi tarvittaessa erityisopettajaa opiskelijoiden oppimisvaikeuksista sekä tarvittaessa terveydenhoitajaa, psykologia tai kuraattoria opiskelijan tukimuodoista (nimeettömästi tai opiskelijan luvalla nimellä). Opettaja sopii tarvittaessa opiskelijan kanssa tukiovetuksesta (yksilö- tai pienryhmäopetus) ja/tai muista opiskelujärjestelyistä ja osallistuu tarvittaessa huoltajatapeamisiin oppiaineensa asiantuntijana.

8.5 Ryhmänohjaaja

Ryhmänohjaaja on ryhmänsä tärkein tukihenkilö, joka pyrkii edistämään ryhmänsä opiskelijoiden hyvinvointia yksilö- ja yhteisötasolla. Ryhmänohjaajien, opiskelijoiden ja huoltajien välisellä yhteistyöllä tuetaan opiskelijoiden hyvinvointia, opiskelua ja opiskeluvedellytyksiä. Ryhmänohjaajalla on vastuu opiskelijan poissaolojen seuraamisessa ja yhteyden pitämisessä poissaolevaan opiskelijaan ja huoltajiin. Varian ryhmänohjaajan tehtävistä on laadittu ryhmänohjaajan opas.

8.6 Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja auttaa ja tukee opiskelijaa opintojen jäsentämisessä ja yksilöllisten tavoitteiden ja tukitoimien suunnittelussa. Lisäksi hän ohjaa opiskelijaa opintojen valinnaisuudessa sekä työelämään ja jatko-opintoihin liittyvissä asioissa. Jokaisella opiskelijalla on nimeetty opinto-ohjaaja, jonka kanssa hänellä on mahdollisuus kahdenkeskisiin luottamuksellisiin keskusteluihin.

Variassa on laadittu ohjaussuunnitelma.

8.7 Erityisopettaja

Jokaisella opetusallalla on erityisopetuksen vastuuopettaja joka hallinnoi ja toteuttaa opetuksen pedagogisia tukitoimia opetusallallaan. Erityisopetuksen vastuuopettaja voi pyydetessä osallistua asiantuntijaryhmän työskentelyyn oppimisvaikeuksien ja tukitoimien asiantuntijana

Opintojen alussa erityisopettaja tekee kaikille opiskelijoille luku- ja kirjoitustaitoja sekä matemaattisia valmiuksia mittaavan alkukartoitusseulan, jonka avulla pyritään tunnistamaan oppimisen tuen tarpeet. Erityisopettaja toteuttaa samanaikaisopetusta, tai pienryhmä- tai yksilöohjausta suunnitelmallisesti opiskelijan ja ryhmän tarpeiden mukaan. Variassa erityisopettajan tuki kohdentuu pääasiassa ammattitaitoa tukeviin tutkinnon osiin. Erityisopettaja osallistuu opintojen edistymisen seurantaan tavoitteena varhainen puuttuminen opintojen edetessä ilmeneviin oppimisen ongelmiin.

Erityisopetuksella tuetaan niitä opiskelijoita, jotka eivät voi tavanomaisin opetuksen tukikeinoin edetä opinnoissaan. Opiskelijalle tehdään erityisopetuspäätös ja henkilökohtainen opiskelun järjestämistä koskeva kirjallinen suunnitelma HOJKS. Erityisopiskelijaksi nimeäminen ja HOJKS-prosessi kuvataan Varian erityisopetuksen suunnitelmassa. Erityisopetuksena ei pidetä tukiope- tusta, joka annetaan opinnoissaan tilapäisesti jälkeen jääneille tai opiskelijalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumishäiriöitä, vaikka tukiope- tusta toteuttaisikin erityisopettaja.

Erityisopettajan toteuttamaa opetussuunnitelman mukaista opiskeluhoitoa kuvataan tarkem- min Varian erityisopetuksen suunnitelmassa.

8.8 Terveystarkastaja

Terveystarkastaja toimii hoitotyön, terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän terveystarkastuksen asiantuntijana Variassa. Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin, opiskelukykyisyyden, tulevan työkyvyn sekä opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen ja seuranta. Opiskeluterveydenhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä vahvistamalla nuoren omia voimavaroja, ennaltaehkäisemällä syrjäytymistä, tukemalla nuorta itsenäistymisessä sekä vahvistamalla elämänhallintaa.

Terveystarkastaja tekee opiskelijoille määräaikaista terveystarkastusta 1. ja 2. vuosikurssilla sekä yksilöllisen tarpeen mukaan. Opintojen alussa opiskelijat täyttävät terveystarkastuksen, jonka perusteella terveyteen vaikuttavia asioita kartoitetaan ja terveystarkastuksen kiireellisyys arvioidaan. Tavoitteena on opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen. Tarvittaessa opiskelijan ohjataan jatkotutkimuksiin tai hoitoon muiden palvelujen piiriin.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu hoidon tarpeen arviointi, hoito ja jatkohoitoon ohjaus ensiaputilanteissa ja tarvittaessa äkillisissä sairaustapauksissa. Mikäli terveystarkastaja ei ole tavoitettavissa, opiskelija voi olla yhteydessä terveysasemaan tai terveyskeskuspäivystykseen. Opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua terveystarkastajan vastaanotolle sairaanhoidollisissa asioissa päivittäisellä vastaanotolla ilman ajanvarausta tai ajanvarauksella. Opiskelija ohjataan sairaanhoidollisissa asioissa kunnallisiin perusterveydenhuollon palveluihin samoin perustein kuin muutkin kuntalaiset.

8.9 Lääkäri

Lääkäri on opiskeluterveydenhuollon lääketieteellinen asiantuntija. Hän toimii yhteistyössä terveystarkastajan kanssa. Opiskeluterveydenhuollon lääkärintarkastuksia tehdään osassa oppilaitoksia. Muissa oppilaitoksissa terveystarkastaja voi konsultoida puhelimitse tai potilastietojärjestelmän kautta terveysaseman lääkärin, joka on terveysasemalla nimetty oppilaitoksen opiskeluterveydenhoitaja konsultoivaksi lääkäriksi.

Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös sairaanhoito. Vantaalaisten opiskelijoiden sairaanhoito järjestetään opiskelijan oman asuinalueen terveysasemalla. Ulkopaikkakuntalaisten opiskelijoiden sairaanhoitopalvelut järjestetään terveysasemalla, jonka alueella Varian toimipiste sijaitsee. Luonnollisesti ulkopaikkakuntalainen opiskelija voi sairaanhoitoa tarvitessaan hakeutua myös kotipaikkakuntansa terveyspalveluiden piiriin.

8.10 Psykologi

Psykologista asiantuntemusta käytetään erityisesti opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin edistämiseen. Psykologi selvittää opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita. Hän antaa neuvontaa ja ohjausta

mielenterveyteen, psykologisiin kehitystehtäviin ja ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa. Psykologi ohjaa opiskelijan tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoihin oppilaitoksen ulkopuolelle. Psykologi voi myös toimia opiskelijaryhmien vetäjänä keskusteltaessa erilaisista teemoista esim. opiskelustressin vähentäminen, sosiaaliset pelot tai mielenterveysongelmien ehkäisy. Asiakastyön lisäksi psykologi voi toimia osana moniammatillisia työryhmiä. Hän antaa mahdollisuuksien mukaan konsultaatiota muulle henkilöstölle sekä tuo psykologisen asiantuntemuksen tarjoaman näkökulman suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

Psykologit tapaavat mm. erikoissairaanhoidon psykologeja, nuorisoneuvolan ja nuorisoaseman työntekijöitä erilaissa yhteistyötapaamisissa, joiden tarkoituksena on saada tietoa eri virastojen toimintatavoista ja madaltaa kynnystä yhteistyöhön. Yhteistyötahot tiedottavat toimintansa muutoksista yleensä peruskoulun johtavan koulupsykologin kautta.

8.11 Kuraattori

Kuraattorityön tavoitteena on opiskelijoiden koulunkäynnin ja psykososiaalisen hyvinvoinnin tukeminen. Kuraattorin tehtäviin kuuluvat tukikeskustelut opiskelijoiden kanssa, nuoren auttaminen hänen itsenäistymiseen liittyvissä ongelmissa, koulun ja kodin yhteistyö sekä tarvittaessa vanhemmuuden tukeminen, asiantuntijaryhmiin osallistuminen, konsultaatio sekä verkostoyhteistyö. Kuraattoriin voi ottaa yhteyttä erilaisissa koulunkäyntiin, käyttäytymiseen, ikävaiheen kasvuun, tunne-elämään, perhetilanteeseen, taloudellisiin pulmiin, asumiseen ja sosiaaliin suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Yhteyttä voi ottaa opiskelija, vanhemmat, opettajat tai yhteistyökumppanit. Keskustelut kuraattorin kanssa ovat maksuttomia ja luottamuksellisia. Tarvittaessa kuraattori ohjaa opiskelijan muihin nuorille tarjolla oleviin palveluihin ja toimii yhteistyössä näiden tahojen kanssa.

8.12 Nuorisotyöntekijä

Varian nuorisotyöntekijät ja nuoriso-ohjaajat osallistuvat aktiivisesti ryhmäytymisprosessiin ja tarjoavat opiskelijan arkeen ja elämänhallintaan matalan kynnyksen tukea, ohjausta, motivointia ja kannustusta päivittäin. Nuorisotyöntekijä ohjaa tarvittaessa Varian opiskeluhuollon tai ulkopuolisten palvelujen käyttöön. Nuorisotyöntekijät ohjaavat tutor-toimintaa yhdessä opojen kanssa. Nuorisotyöntekijät tekevät kiusaamiseen liittyvää ennaltaehkäisevää työtä ja puuttuvat tarvittaessa kiusaamis- ja riitatilanteisiin.

9. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa hyvinvoinnin ja opiskeluedellytysten tukemiseksi. Voidakseen tukea nuoren opiskelua huoltajilla on oltava riittävästi tietoa opiskelun tavoitteista ja Variasta. Varian vastuulla on tiedottaa aktiivisesti koulun toiminnasta ja opiskelijan hyvinvointiin sekä opintoihin liittyvistä asioista opiskelijan huoltajille WinhaWilhossa, vanhempainilloissa, viesteillä ja tiedotteilla sekä henkilökohtaisissa keskusteluissa. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus saada joustavasti tietoa sekä opinnoista että opiskelijoiden käytössä olevasta opiskeluhuollosta.

Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä huomioidaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus sekä nuoren etu. Ryhmänohjaajan rooli on merkittävä. Opiskelun alusta lähtien solmitut luontevat yhteydet nuoren huoltajiin mahdollistavat hyvät yhteydet ja yhteistyön myös ongelmien ilmetessä.

Varian opiskelijoilla on käytössä WinhaWille-ohjelma, jonne myös alaikäisen nuoren huoltaja saa omat tunnukset (WinhaWilho). Opiskelija ja huoltaja voivat seurata opiskelun etenemistä, suorituksia ja poissaoloja Winhan kautta. Huoltajan tunnukset vanhenevat opiskelijan täyttyessä 18 vuotta, mutta tämänkin jälkeen huoltajat voivat jatkaa Winhan käyttöä opiskelijan antamalla luvalla. Variassa toivotaan, että yhteydenpito huoltajiin voisi jatkua myös opiskelijan tullessa täysi-ikäiseksi.

Opiskelijan omat toivomukset otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuis-
sa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Ala-
ikäinen tai muu vajaavaltainen voi, ottaen huomioon edellä mainitut edellytykset sekä asian
laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoolto-
asian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja
huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion edun toteutumisesta, paina-
vasta syystä ja kehitystasosta tekee opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai tervey-
denhuollon ammattihenkilö (kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi tai lääkäri). Painavia syitä
ovat mm. fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhka kotona. Opiskelijan täytyy olla
tietoinen oman toimintansa seurauksista, mitä yleensä toisella asteella opiskelevat jo kehitys-
tasonsa puolesta ovat. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa opiskelijalla on ilmeisesti vakava
mielenterveysongelma (psykoottistasoinen) tai hän välittömästi vaarantaa toiminnallaan itsen-
sä tai muiden turvallisuutta ja terveyttä. Tällöin otetaan yhteyttä huoltajiin. Myös mikäli opis-
kelijaa ei saada sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattilaisen arvioitavaksi, mutta lähettävän
tahon huoli pysyy suurena, opiskelijalle tulee kertoa, että huoltajiin ollaan yhteydessä kiellosta
huolimatta. Opiskelijan tavannut henkilö voi tehdä lastensuojeluilmoituksen, jos hänelle herää
lastensuojelullinen huoli opiskelijasta. Työntekijällä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus
huolen herätessä.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Huoltajat nuoren tukena

Ammattiin opiskelu on itsenäistymiseen ja aikuisuuteen kasvamisen aikaa. Vaikka nuori saa-
vuttaakin silloin täysi-ikäisyyden, vanhemmat tai huoltajat ja koti ovat edelleen elämän ja
opiskelun keskeinen tuki.

Vanhemmat voivat edistää nuoren opiskelua

- olemalla kiinnostuneita koulunkäynnistä ja kyselemällä koulukuulumisia (valinnat, opiskelu, kokeet, opiskelun arki)
- olemalla apuna suunnittelussa ja aikatauluttamisessa
- kuuntelemalla ja keskustelemalla, olemalla käytettävissä
- kannustamalla, rohkaisemalla ja ohjailemalla, vaikkei nuori aina samoilla linjoilla olisikaan ja myös silloin, kun tu-
lee huonompia arvosanoja
- antamalla positiivista palautetta
- välttämällä jatkuvasti samojen asioiden toistamista, kyynisyyttä ja vertailua muihin nuoriin
- käymällä yhdessä läpi nuoren tunteja koulunkäyntiin liittyen
- muistamalla, että joissain asioissa vastuu on jo nuorella, kuitenkin vanhempien valvonnassa ja seurannassa
- olemalla vaatimatta kohtuuttomia
- tekemällä nuorelleen selväksi, että kun on tehnyt parhaansa, se riittää!

On myös tärkeää, että vanhemmat/huoltajat

- seuraavat nuoren työntekoa ja opintojen edistymistä
- seuraavat aktiivisesti nuoren tietoja WinhaWilhosta
- selvittävät viipymättä alaikäisen nuoren poissaolot
- ottavat tarvittaessa matalalla kynnyksellä yhteyttä ryhmänohjaajaan (opinnot, erityistilanteita koskevat asiat esim.
terveydentila)
- huolehtivat osaltaan siitä, että nuoren opiskeluolosuhteet ja -välineet ovat kunnossa
- kannustavat ja tukevat nuorta opiskelemaan aktiivisesti
- ohjaavat nuorta hyvään arkirytmiiin (uni, tietokone, ruokailu, opiskelun ja muun elämän tasapaino jne.)
- keskustelevalle nuoren kanssa vanhempien WinhaWillen käyttöoikeuksien jatkamisesta nuoren täyttäessä 18 vuotta

10. Opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Varian YHR suunnittelee koulussa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän käsittelyn malleja niin yhteisö-, ryhmä- kuin yksilötasolla. Mikäli yksittäinen opiskelija tarvitsee tukea ja asian yksilökohtaista käsittelyä, perustetaan hänen asioilleen monialainen asiantuntijaryhmä.

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on valmis-teilla.

11. Opiskeluhooltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

YHR vastaa opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta. Lisäksi Varian lukuvuosisuunnitelmaan merkitään tapahtumat ja toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseksi. Varian yhteisen ajoituksen lisäksi voidaan merkitä tapahtumia toimipisteen tai opetusalan vuosikelloon. YHR:n toiminta ja opiskeluhooltosuunnitelman toteutumisen seuranta edellyttää ajantasaisen tiedon saamista opiskeluyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristöstä.

Varian YHR käsittelee ja huomioi toimintaa kehittäessä tulokset seuraavista kyselyistä:

- seurantatarkastukset terveellisyydestä ja turvallisuudesta
- kouluterveyskyselyt
- Inka opiskelijapalautteet
- henkilökunnalta ja opiskelijoilta saatu informaatio ja palaute
- oppimaan oppimisen seurantatutkimus

YHR arvioi myös säännöllisesti oman toiminnan vaikutusta hyvinvointiin. Kyselyistä, palautteista ja omasta arvioinnista saatua tietoa analysoidaan ja hyödynnetään uusien toimenpidesuunnitelmien tekemisessä.